

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอูง ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Factors affecting Strength of Na Sa Ung Community According to Sustainable Development Goals

ปัญญาวัฒน์ จุฑามาต (Panyawat Chuthamas) *

Received: May 06, 2021

Revised: June 23, 2021

Accepted: June 26, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยศึกษาจากประชาชนที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านนาสะอูง จำนวน 148 คน โดยการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน 3) ด้านการบริหารจัดการชุมชน 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน 5) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน และ 6) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน โดยรวมภาพอยู่ในระดับมากและความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชน และ กระบวนการจัดการชุมชน ส่งผลทางบวกต่อความเข้มแข็งของชุมชนฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยเหล่านี้

สามารถพยากรณ์ความเข้มแข็งของชุมชนฯ ได้ร้อยละ 70 ส่วนปัจจัยด้านผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชาวบ้าน และการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนไม่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

คำสำคัญ: ความเข้มแข็งของชุมชน, หมู่บ้านนาสะอูง, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aimed to study the strength of the community and the factors affecting the strength of the community. Studying from people living in Na Sa Ung village of 148 samples by convenience sampling method using a questionnaire. The data were analyzed by using descriptive statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing by inferential statistics using Pearson's Correlation Coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the study revealed that the factors affecting the strength of the community consisted: 1) the community leaders with knowledge and abilities; 2) the participation in the activities of the people; 3) the management of the community; 4) the shared learning of the community; 5) the local wisdom and community culture; and 6) support from government agencies and non-governmental organizations were at a

¹ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

high level. The strength of the community were at a high level. Factors affecting the strength of the community were public and private supports, local wisdom and community culture and community management process with positively affected the strength of the community with statistical significance at .01 level. These factors could predicted the strength of the community by 70 percent. The factors of the community leaders with knowledge and abilities, the participation in the activities of the people and shared learning of the community did not affect the strength of the community.

Keywords: Strength of community, NaSaUng Village, Sustainable development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สภาวะการแข่งขันในยุคโลกไร้พรมแดนในกระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั่วโลกทั้งในด้านบวกและด้านลบผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม ทำให้เกิดการไหลของข้อมูลข่าวสารจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่งด้วยความรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ในมิติต่าง ๆ ทั่วโลก ได้แก่ การเกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางทั่วโลกและรวดเร็วจากคุณลักษณะของสื่อใหม่ที่สามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวาง รวดเร็ว (พรรณพิลาศ กุลดิลก, 2560, หน้า 59) การครอบงำทางวัฒนธรรมและการครอบงำทางความคิด เกิดการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนและไม่มีขีดจำกัด ระบบเศรษฐกิจแบบใหม่อันก่อให้เกิดการกระจายอำนาจและผลกำไร การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร การย้ายฐานการผลิตและแรงงาน และการเกิดอุปทานส่วนเกิน (สินค้าล้นตลาด) ในผลผลิตต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและประชาชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และเพื่อการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศของตนโดยผ่านการสร้างความร่วมมือกันระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุ

ภาคี และการรวมกลุ่มระหว่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ร่วมกัน (อารีย์ นัยพินิจ, 2557, หน้า 1-12)

“ชุมชนเข้มแข็ง” คือ การที่สมาชิกหรือประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการด้วยตนเอง และแก้ไขปัญหาของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาในชุมชน ผสมผสานความร่วมมือจากท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา การดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ได้รับการสนับสนุนจากนโยบายแห่งรัฐ ทำให้แนวทางการพัฒนาจากความพร้อมและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนได้ต่อเนื่อง (ทวีป บุตรโพธิ์, 2560, หน้า 67) ดังนั้นชุมชนเข้มแข็งจึงเป็นแนวคิดที่นำมาเป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม และได้นำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา (ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543)

ภายหลังจากการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) ซึ่งจะสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติจึงได้ริเริ่มกระบวนการหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 (post-2015 development agenda) ตามกระบวนการที่สนธิ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) จำนวน 17 เป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 10 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านการบริหารจัดการ มิติด้านความเป็นอยู่ มิติด้านประชากร มิติด้านการเปลี่ยนแปลงของโลก มิติด้านความเจริญรุ่งเรือง มิติด้านความยุติธรรม และมิติด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งในแต่ละมิติจะมีเป้าหมายที่ต้องดำเนินการหลากหลายออกไป

ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนืองจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืดหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงเกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยได้จัดทำแผนบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนาภายใต้สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง จากการพัฒนาประเทศที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่าสถานการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงเศรษฐกิจของประเทศไทยประสบวิกฤตทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการว่างงาน ปัญหาการมุ่งเอาर्डเอาเปรียบ ตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้แนวคิดการพัฒนาโดยสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมจากฐานล่างคือครอบครัวและชุมชน ด้วยกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองที่มาจากกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 โดยกระทรวงมหาดไทยได้นำแนวคิดนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนายุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอลำหม่อม จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ โดยการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยมีการมุ่งหวังในสัมฤทธิ์ผลคือการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี/ยาฆ่าแมลง เนื่องจาก ทำปุ๋ยชีวภาพและยาฆ่าแมลงซึ่งทำจากพืชใช้เอง ไม่เกิดอันตรายต่อร่างกายของตนเอง/ผู้บริโภค อย่างน้อยสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ร้อยละ 25 ของรายจ่ายทั้งหมด การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เกิดจากการบริโภคในครัวเรือนทำให้ครัวเรือนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ร้อยละ 25 ของรายจ่ายทั้งหมด การลดละเลิกอบายมุข จนหมดสิ้น การขายผลผลิตมีกำไรมากขึ้น และสามารถชำระหนี้ ธกส./หนี้นอกระบบ ได้ทั้งหมด/ไม่สร้างหนี้/ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และเกิดจิตสำนึกและการปรับทัศนคติสู่การพึ่งตนเองในระดับครอบครัว โดยลดความต้องการ(กิเลส) และทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น มีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันไปให้ผู้อื่น โดยพื้นที่ หมู่ที่ 15 บ้านนาสะอั่ง ตำบลวังบาล อำเภอลำหม่อม จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหมู่บ้านเกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่สูง ถิ่นทุรกันดาร ยังร่วมกันทำเกษตรกรรม ไม่มีอุตสาหกรรมในครัวเรือนเลย ประชากรส่วนใหญ่จบเพียงการศึกษาภาคบังคับ และยังประสบกับปัญหาความยากจน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนยังอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีรายได้ที่ยังไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการใช้ของประชาชน ประชาชนยังคงมีรายได้หลักจากแหล่งเดียว และมีความไม่มั่นคงของรายได้ค่อนข้างสูง มีปัญหาเรื่องการออมทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพบว่าประชาชนมีการวางแผนในการออมทรัพย์อยู่ในระดับที่ต่ำมาก อันเนื่องมาจากรายได้ที่ครัวเรือนได้รับไม่สัมพันธ์กับรายจ่ายของครัวเรือนที่เกิดขึ้นจริง ปัจจัยสภาพเศรษฐกิจที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี โดยมี

ปัจจัยด้านรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อปี ที่ส่งผลต่อการลงทุนประกอบอาชีพ (ปัญญาวัฒน์ จุฑามาต, 2563: 553) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนทางสังคมจะทำให้หมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยองค์กรความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) กล่าวว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเป็นผลมาจากปัจจัยด้านทุนมนุษย์และทุนทางสังคมถึงร้อยละ 60 ซึ่งทุนทางสังคมถือเป็นทุนสำคัญที่เสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีงามของคนในสังคมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการปกครอง เพื่อสร้างประสิทธิภาพการบริการและกระบวนการการผลิตในภาคเศรษฐกิจและบรรเทาความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากวิกฤตต่าง ๆ เช่น วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 (อินทรวิชิตตานนท์ และ เตชพล ฐิตยารักษ์, 2547, หน้า 11-18)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาระดับทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอู้ง เพื่อให้ชุมชนบ้านนาสะอู้งสามารถนำทุนทางสังคมที่มีอยู่มาพัฒนาและต่อยอดใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน และลดผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านนาสะอู้ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาระดับทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านนาสะอู้ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมติฐานของการวิจัย

ระดับทุนทางสังคมส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านนาสะอู้ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of research)

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในชุมชน ประกอบด้วย ด้านความรู้

ความสามารถของผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน ที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอู้ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2563 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 เป็นระยะเวลา 4 เดือน

3. สถานที่เก็บข้อมูล คือ หมู่ 17 บ้านนาสะอู้ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน สถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร (2552) ให้ความหมายว่า ชุมชน คือ กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันอยู่ในอาณาเขตหรือบริเวณเดียวกัน และภายใต้ กฎหมายหรือข้อบังคับกฎระเบียบ ข้อตกลงเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีแนวคิด แนวปฏิบัติร่วมกัน มีความสนใจร่วมกัน และมีผลประโยชน์คล้าย ๆ กัน และมีแนวพฤติกรรมเป็น อย่างเดียวกัน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือ มีวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่ง สาวินี รอดสิน (2554) กล่าวเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งไว้ว่า การที่สมาชิกในชุมชนรักและผูกพันต่อกันต่อชุมชน มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีศักยภาพที่จะพึ่งพิงตนเองแม้จะต้องพึ่งพิงภายนอกบ้าง แต่อำนาจการตัดสินใจทุกด้านยังอยู่ที่ชุมชน

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง สนธยา พลศรี (2547) อธิบายว่า การที่คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ ให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์สาธารณะ การรวมตัวกันอาจจะเป็น กลุ่มเล็ก ๆ กระจัดกระจายกันก็ได้ แต่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ จนกลายเป็นองค์กร (Community Organization) และมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายย่อย ๆ ขึ้น (Community Network) ทำให้เกิดโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ใน

แนวคิดด้วยความสมานฉันท์แล้ว ก็จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น (Civil Community)

จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปความหมายของความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกหรือประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยพิจารณาความเข้มแข็งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน ชีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543) ได้รวมเอาประสบการณ์และแนวคิดต่าง ๆ มาเพื่อใช้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ ในหนังสือชื่อกระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม ไว้ประกอบด้วยอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม การจัดองค์กรและบริหารจัดการ การมีกิจกรรมต่อเนื่อง ทูตทั้งทางกายภาพและทางวัฒนธรรม เครือข่ายความร่วมมือ สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง และการยอมรับจากสังคมภายนอก และทำการตรวจเอกสารงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ส้าราญ (2557) และ วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม (2561) สรุปเป็นปัจจัยหรือระดับทุนทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอั่ง จำนวน 6 ปัจจัย โดยเป็นปัจจัยภายในชุมชน 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน

วิธีการดำเนินการวิจัย (Methodology)

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในชุมชนที่อาศัยในพื้นที่หมู่ 17 บ้านนาสะอั่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 238 คน แบ่งเป็น ชาย 120 คน และ หญิง 118 คน รวมเป็นครัวเรือนทั้งสิ้น 74 ครัวเรือน (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ปี 2562) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973, หน้า 125) ได้กลุ่มตัวอย่าง 148 ตัวอย่าง ซึ่งใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (Convenient Sampling) โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านนาสะอั่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นมาตราวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับที่ 2 เห็นด้วยน้อย ระดับที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับที่ 4 เห็นด้วยมาก ระดับที่ 5 เห็นด้วยมากที่สุด และการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) กับประชาชนที่ลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ($\alpha=0.879$) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\alpha=0.847$) ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการของชุมชน ($\alpha=0.914$) ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ($\alpha=0.867$) ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\alpha=0.892$) และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ($\alpha=0.854$)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับที่ 2 เห็นด้วยน้อยระดับที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับที่ 4 เห็นด้วยมาก ระดับที่ 5 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน

10 ข้อคำถาม และการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) กับประชาชนที่ลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ($\alpha=0.874$)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมจากแหล่งที่มาของข้อมูล ดังนี้

1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเพื่อนำไปสำรวจด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 148 ชุด โดยจะใช้เวลาในการจัดเก็บข้อมูล 7 วัน จากนั้นจึงจะนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจึงทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสรุปผลการศึกษาวิจัยที่ได้

2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากแนวความคิด ทฤษฎี ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นทางด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้เพื่ออธิบายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Method)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 49.2 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่าน

การศึกษามา และมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา รวมคิดเป็นร้อยละ 67.3 ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ทำไร่ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 มีจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ย 3.41 คนต่อครัวเรือน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.684) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ($\bar{X}=4.30$, S.D.= 0.590) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ($\bar{X}=4.19$, S.D.= 0.576) ด้านการบริหารจัดการชุมชน ($\bar{X}=4.17$, S.D.= 0.664) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X}=4.03$, S.D.= 0.828) ด้านผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=3.89$, S.D.= 0.998) และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.969) ตามลำดับ

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยรวมและรายด้านของบ้านนาสะอึ่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ (n=148)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{x}	SD.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ด้านผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ (X1)	3.89	0.998	มาก	5
ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน (X2)	4.30	0.590	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการชุมชน (X3)	4.17	0.664	มาก	3
ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน (X4)	4.19	0.576	มาก	2
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน (X5)	4.03	0.828	มาก	4
ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (X6)	3.88	0.969	มาก	6
รวม	4.07	0.684	มาก	

หมู่บ้านนาสะอึ่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความเข้มแข็งของชุมชนโดยรวม (Y) อยู่ในระดับเข้มแข็งมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.649) โดยมีความเข้มแข็งด้านสังคมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.643) รองลงมาคือ ความเข้มแข็งด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.816) และ ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอยู่ในลำดับท้ายสุด ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.837)

ตาราง 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับระดับความเข้มแข็งของชุมชน บ้านนาสะอึ่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ (n=148)

ระดับความเข้มแข็งของชุมชน (Y)	\bar{x}	SD.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
ด้านเศรษฐกิจ	3.47	0.837	ปานกลาง	3
ด้านสังคม	4.19	0.643	มาก	1
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.01	0.816	มาก	2
รวม	3.89	0.649	มาก	

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.491 ถึง 0.699 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ทุกค่า โดยปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชน (X3) กับปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (X6) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ส่วนปัจจัยการมีส่วนร่วม (X2) กับปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (X6) มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	\bar{x}	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1	3.89	1	518 ⁺	606 ⁺	652 ⁺	610 ⁺	674 ⁺	604 ⁺
X2	4.30		1	670 ⁺	630 ⁺	563 ⁺	491 ⁺	583 ⁺
X3	4.17			1	659 ⁺	657 ⁺	688 ⁺	606 ⁺
X4	4.19				1	686 ⁺	628 ⁺	642 ⁺
X5	4.03					1	680 ⁺	615 ⁺
X6	3.88						1	699 ⁺
Y	3.89							1

หมายเหตุ ** ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธีแบบขั้นตอน คำนวณหาความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของ ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชน มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนฯ มีค่า 0.394, 0.381 และ 0.247 ตามลำดับ โดยปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลทางบวกต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนฯมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชน ส่งผลทางบวกต่ำสุด ส่วนปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน และปัจจัยการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ไม่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนฯ และค่าปัจจัยทั้ง 3 ตัว

สามารถรวมกันอธิบายความเข้มแข็งของชุมชน ได้ร้อยละ 70.0 ดังตาราง 4

ตาราง 4 คำนวณหาความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอึ่ง ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise Method)

Factors	Beta	B	p-value
Constant		0.670	.000
X5	0.381**	0.298	.000
X6	0.394**	0.263	.000
X3	0.247**	0.242	.000

R2 = .702 Adjusted R2 = .700 S.E.est = .205 F = 441.136**

หมายเหตุ ** คือ ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชาชนหมู่บ้านนาสะอึ่ง มีความเห็นว่า นาสะอึ่งเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.= 0.649) ทั้งนี้เนื่องจากหมู่บ้านนาสะอึ่ง เป็นหมู่บ้านบนพื้นที่สูง การสัญจรเข้าออกจากหมู่บ้านมายังพื้นที่ภายนอกไม่สะดวก และมีค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชาวบ้านยังมีการพัฒนาน้อย โดยปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ (2563) ได้แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงของรายได้จากการทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว จึงต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันสูง เกิดการรวมตัวร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน การร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านในพื้นที่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการผลิตและเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร การร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาเส้นทางสัญจรทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน ซึ่งระดับความเข้มแข็งด้านสังคมของหมู่บ้านอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดลักษณะชุมชนเข้มแข็งของ ประเวศ วะสี (2541) ที่ว่าการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้และมีความสุข คือ การทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน มารวมตัวกันในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกันในการกระทำบางอย่าง ด้วยความรักและความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้กระบวนการจัดการให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทำให้เกิดโครงสร้างแนวใหม่ที่มีสัมพันธ์กันในแนวราบที่เท่า

เทียมกัน และสอดคล้องกับแนวความคิดลักษณะของชุมชนเข้มแข็งของวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2553) ว่าชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้การจัดการและแก้ไขปัญหาพร้อมกันของชุมชน แล้วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาอย่างไร้ที่ติ ผลการวิจัยได้ระบุว่าความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านนาสะอั่งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญาวัฒน์ จุฑามาต (2563) ที่ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านนาสะอั่ง นั้นคือ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ซึ่งถือเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านนาสะอั่ง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนสูงสุด ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.590$) เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านนาสะอั่ง มีพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมปลูกข้าว และ ข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ประชาชนอาศัยและดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในชุมชน ซึ่งทุกคนสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ เมื่อมีการประชุมหมู่บ้าน ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในที่ประชุม นั้นและ เมื่อมีการจัดตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2559 ชาวบ้านจะมีการประชุมเพื่อขอความร่วมมือต่างๆ หรือร่วมกันจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน ประชาชนก็ได้รับโอกาสในการเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงอันเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือทางอ้อมอันเป็นการสนับสนุนให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมาย ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจร่วมติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญาวัฒน์ จุฑามาต (2562) และพิศมัย จารุจิตติพันธ์ และเกียรติชัย วีระญาณนนท์ (2559) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน ตั้งแต่กระบวนการวางแผนจนถึงกระบวนการประเมินผล ควรดำเนินการโดยให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมและนโยบายสาธารณะต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธีแบบขั้นตอน คำนำน้าหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของ ปัจจัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชน รวมกันแสดงอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนถึงร้อยละ 70 กล่าวคือ การเพิ่มระดับความเข้มแข็งให้เกิดกับหมู่บ้านนาสะอั่งนั้น ต้องอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ปัจจัยกระบวนการจัดการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ที่กำหนดขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ และนำมาปรับปรุงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในกลุ่ม Partnership ที่ว่าด้วยเรื่องการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ กลุ่ม People ที่ว่าด้วยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้คน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า หมู่บ้านนาสะอั่ง ตำบลวังบาล อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน และปัจจัยด้านกระบวนการจัดการชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรมีนโยบายที่จะให้การสนับสนุนงบประมาณองค์ความรู้ กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความช่วยเหลือด้านบุคลากร งบประมาณ และการพิจารณาข้อกฎหมายที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่ ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินทำกินที่พอเพียง และ การพัฒนาเส้นทาง

สัญญาให้มีคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อการเดินทางเข้าออก จากหมู่บ้านเพื่อการค้า และการดำรงชีวิตประจำวัน

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมี นโยบายส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหาร ชุมชนในทุกระดับ และทุกกระบวนการ และสนับสนุน ให้ชุมชนสร้างข้อตกลงร่วมกันหรือกฎกติกาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชน โดยการกำหนด แผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อเน้นการมีส่วนร่วม ของประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้าน เศรษฐกิจให้กับชุมชนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัด เพชรบูรณ์ ควรร่วมพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้กับชาวบ้านนาสะอูง เพื่อเสริมสร้าง ให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น ชุดการแต่งกาย ประจำเผ่าถิ่น ประเพณีการลงแขกในการทำไร่ นำไปสู่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

2. องค์การบริหารส่วนตำบลวังบาล ควรจัด เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เข้ามาให้ความรู้ด้านการ รวมกลุ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นภายในชุมชน เพื่อ เพิ่มมูลค่าผลผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาเป็น วิสาหกิจชุมชนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของ ชาวบ้าน ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทวีป บุตรโพธิ์. (2560). แนวทางการกำหนด นโยบายพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง. เอกสารวิจัย ส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). กระบวนการเสริมสร้าง ชุมชนเข้มแข็งประชาคม ประชาสังคม. ศูนย์ ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, เครือข่ายประชาคม สุขภาพในท้องถิ่น.
- ประเวศ วะสี. (2541). ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปาฐกถาพิเศษ ป่วย อังภากรณ์. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ. (2562). แนวทางการพัฒนาทุน ทางสังคมเพื่อรองรับการดำเนินนโยบายเขต

พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทระดับบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.

- _____.พ.ศ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน เขตตำบลวังบาล อำเภอหล่ม เก้า จังหวัดเพชรบูรณ์. การประชุมวิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ เบญจมมิตรวิชาการ. ครั้งที่ 10. มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่, 8, 553-561.
- ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ, รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2563). ปัจจัยสภาพเศรษฐกิจที่มีผลต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบ้านนาสะอูง ตำบลวัง บาล อำเภอหล่มเก้า จังหวัดเพชรบูรณ์. การ ประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ เบญจมมิตรวิชาการ. ครั้งที่ 10, มหาวิทยาลัย นอร์ทเชียงใหม่.
- พรรณพิสาศ กุลดิลก. (2560). การขับเคลื่อนสังคม ผ่านสื่อใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 25(49).
- พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และเกียรติชัย วีระญาณนนท์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารเทศบาลเมือง. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 19, 156 – 169.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการ การศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- ลัดดาวัลย์ สาราญ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความ เข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. การประชุมวิชาการ ระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ. ครั้งที่ 1 (The 1 629 st RUSNC), 629-637.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2553). กระบวนการ จัดการชุมชนเข้มแข็ง: รูปแบบ ปัจจัยและ ตัวชี้วัด. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 8(2), 119-158.
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็ง ของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

- อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. *วารสารศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 11(1), 39-50.
- สถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร, (2552). *โครงการวิจัยเรื่องโครงการติดตามผลการดำเนินงานโครงการประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ 2551 /สถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, สถาบันอุดมศึกษาเครือข่าย.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สาวิณี รอดสิน. (2554). *ชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). “เกี่ยวกับ SDGs” จาก: http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112418.pdf.
- อารีย์ นัยพินิจ. (2557). *การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาหลักสูตรธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาผู้ประกอบการ*. คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อินทร วิชิตตานนท์ และ เตชพล ฐิตยารักษ์. (2547). *ชุมชนเข้มแข็ง: หนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. การพัฒนาชุมชน: เศรษฐกิจและสังคม, 41(1), 11-16.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics : an introductory analysis*. (3rd ed.). Singapore: Times Printer.